

Arhitektikutsest Euroopa Liidus

Andres Levald EAL

EAL kutsekomisjoni aseesimees

EAL esindaja Euroopa Arhitektide Nõukogus

Arhitektid Euroopa Liidus

↓ Maailmas olevat kokku 1268 373 registreeritud arhitekti ehk üks arhitekt 3757 elaniku kohta

Euroopa Arhitektide Nõukogu uuring

↓ Euroopa on piirkond, kus on kõige enam arhitekte ning kus arhitektide tihedus elanike kohta on kõige suurem.

↓ 19 riigi andmetel põhineva üldistuse alusel on Euroopa Liidu liikmesriikides ca 550 000 (547 566) arhitekti ehk üks arhitekt 909 elaniku kohta.

↓ Neist 72% kuuluvad Euroopa Arhitektide Nõukogus (ACE, e.k. EAN) esindatud organisatsioonidesse.

Allikas:

www.wonderland.cx -

Wonderland Magazine

Arhitektide tihedus

Arhitektid Euroopa Liidus

Euroopa Arhitektide Nõukogu uuring

- ↴ Ülikooli lõpetab igal aastal umbes 20 000 arhitekti.
- ↴ Samal perioodil registreeritakse umbes 12 000 arhitekti.
- ↴ Seega jääb üle EL igal aastal umbes 8 000 arhitektikoolituse läbinud inimest (40%) registreerimata.

Euroopa Liit ja kutsete reguleerimine

- ⇩ Euroopa Liidu kui majandusühenduse peamine eesmärk on inimeste, kaupade ja teenuste vaba liikumine siseturul ning siseturu kaitse väljastpoolt tulijate vastu.
- ⇩ Nii Arhitektide Direktiivi (AD) kui ka Kvalifikatsioonidirektiivi (KD) esmane eesmärk on inimeste vaba liikumise soodustamine.
- ⇩ Erialaste nõuete seadmine ettevalmistusele on pigem erialaste survegruppide ja akadeemiliste asutuste lobitöö vili, mis on aga maksimaalselt unifitseeritud ja eranditest vabastatud.

Euroopa Liit ja kutsete reguleerimine

- ↴ Väidetavalt lihtsustamise tõttu pole kõigile KD-s loetletud erialadele seatud praktikanõuet.
- ↴ Ühtlustatud pole ka arhitekti akadeemiline haridus, seatud on vaid miinimumnõue.
- ↴ Probleemiks on KD rakendamine, kuna seatud tähtaeg (okt. 2007) ei võimalda kvaliteedist lähtumist.
- ↴ Soov on lahendada palju lahendamata probleeme korraga.
- ↴ Siseturu reegleid reguleerivaid direktiive tuleb vaadelda ühe kompleksina. Siseturu korrastamisele on suunatud ka Siseturu Teenuste (SIM) Direktiiv, mis reguleerib teenuste vaba liikumist.

Eesti Volitatud arhitekt V kutsestandard:

- ⇩ Arhitekt on ülikooli või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe lõpetanud isik.
 - Arhitekti ettevalmistust reguleerib Eestis Ülikooliseadus kutsemagistri tasemega võrreldavaks – see on 5-aastane ettevalmistus.
- ⇩ Volitatud arhitekt V kutse eeldab lisaks arhitekti tiitlile vähemalt 5-aastast töökogemust viimase 6 aasta jooksul.
- ⇩ Millised on need nõuded teistes riikides seatavate nõuetega võrreldes?

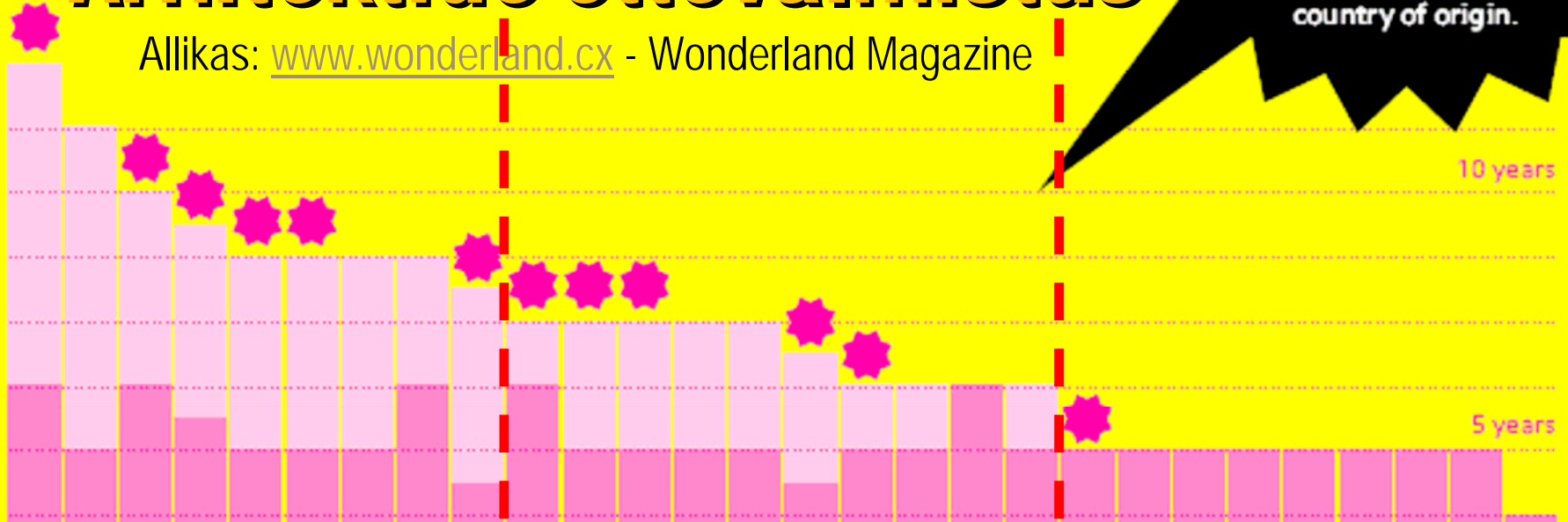
■ Duration of architectural course (equivalent to Master)

■ Compulsory post-graduate internships

★ Compulsory examination

Arhitektide ettevalmistus

Allikas: www.wonderland.cx - Wonderland Magazine

does not differ widely among European countries. After graduation, compulsory internships of up to 5 years are required prior to obtaining a licence to practice. For nearly 45 % of the EU architects an examination is required to practice in their country of origin.

10 years

5 years

Keskmine kogemuste omandamise aeg enne oma praksise asutamist oli uuritud arhitektide hulgas 2,7 aastat. Vaid 22% alustasid iseseisvat tegevust kohe pärast õpingute lõpetamist

LT EE SK CZ PL AT DE RO HR PT IE GB HU BE SI MT LU FR CY IT CH DK ES FI GR NL SE TR

Arhitektide Direktiiv 85/384/EMÜ

Artikkel 4 a

- ⇓ a) Koolituse kogukestus peab olema vähemalt kas neli aastat täisõppeaega ülikoolis või sellega võrreldavas haridusasutustes või vähemalt kuus aastat õpinguid ülikoolis või sellega võrreldavas haridusasutuses, millest vähemalt kolm aastat täisõppeajaga;
- ⇓ b) koolituse lõppedes tuleb edukalt sooritada ülikoolitasemele vastav eksam.

Arhitektide Direktiiv 85/384/EMÜ

Üldosa

↓ elukutselistele arhitektidele hariduse ja koolituse pakkumise viisid on tänapäeval väga mitmekesised; siiski tuleks ette näha hariduse ja koolituse järkjärguline vastavusse viimine, mille tulemusena koondataks arhitektuurialane tegevus arhitekti kutsenimetuse alla;

Arhitektide Direktiiv 85/384/EMÜ

Üldosa (jätkub)

↓ mõnedes liikmesriikides on arhitekti ameti alustamise ja pidamise seadusjärgseks tingimuseks arhitektidiplomi omamine; teatavates teistes liikmesriikides, kus selline tingimus puudub, reguleeritakse õigust arhitekti kutsenimetusele siiski õigusaktidega; mõnedes liikmesriikides, mis ei kuulu kummassegi eespool nimetatud rühma, valmistatakse ette õigus- ja haldusnorme, mis käsitlevad ameti alustamist ja pidamist arhitekti kutsenimetust kasutades;

Arhitektide Direktiiv 85/384/EMÜ

Üldosa (jätkub)

↓ Seepärast ei ole veel sätestatud tingimusi, mille alusel võib nendes liikmesriikides kõnealust ametit alustada või pidada; diplomite, tunnistuste ja muude arhitektuurialast kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikune tunnustamine eeldab, et sellised diplomid, tunnistused ja muud arhitektuurialast kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid lubavad teatavat tegevust alustada ja harrastada dokumendi väljaandnud liikmesriigis;

Arhitektide Direktiiv 85/384/EMÜ

Üldosa (jätkub)

↓ seepärast tuleks teatavaid tunnistusi käesoleva direktiivi kohaselt tunnustada ainult niivõrd, kui nendes õigusnormides - mis dokumenti väljaandvas liikmesriigis veel vastu võtta tuleb - antakse selliste tunnistuste omanikele luba alustada ametit arhitekti kutsenimetust kasutades.

Kvalifikatsioonidirektiivi üldosa (27)

↓ Arhitektuurne projekteerimine, ehituste kvaliteet, nende harmooniline sulandumine ümbruskonda, austus loodus- ja linnamaastiku ning riikliku ja eraõigusliku pärandi vastu on avaliku huvi objektiks.

Kvalifikatsioonidirektiivi üldosa

(27)

↓ Seetõttu peab kvalifikatsioonide vastastikune tunnustamine tuginema kvalitatiivsetele ja kvantitatiivsetele kriteeriumidele, mis tagavad, et tunnustatud kvalifikatsioone omavad isikud on võimelised mõistma ja üle kandma üksikisikute, ühiskondlike gruppide ja ametiasutuste vajadusi seoses ruumilise planeerimise, projekteerimise, struktuuride korralduse ja ehitamise, arhitektuuripärandi säilitamise ja väärtustamise ning loodusliku tasakaalu hoidmisega.

Kvalifikatsioonidirektiivi üldosa (28)

- ↓ Arhitektuuri ja arhitekti kutsealal tegutsema hakkamist ja sellel tegutsemist reguleerivad siseriiklikud eeskirjad on oma reguleerimisalalt väga erinevad.
- ↓ Enamikes liikmesriikides töötavad arhitektuurivaldkonnas de jure või de facto üksnes arhitekti kutsenimetust või lisaks muud kutsenimetust kandvad isikud, omamata kutsetegevuses monopoolset seisundit, kui seadustes ei ole sätestatud teisiti.

Kvalifikatsioonidirektiivi üldosa (28)

- ↓ Nendel tegevusaladel või mõnedel neist võivad töötada ka muud isikud, eriti ehituse või ehituskunsti valdkonnas eriväljaõppe läbinud insenerid.
- ↓ Käesoleva direktiivi lihtsustamiseks peaks arhitekti kvalifikatsiooni automaatset tunnustamist käsitlevate sätete ulatuse piiritlemiseks määratlema "arhitekti" mõiste, seda tegevusala reguleerivate siseriiklike eeskirjade erisätteid piiramata.

Tulenevad eesmärgid

- ⇓ Defineerida tuleb arhitekti teenuste sisu rahvuslikul tasandil
- ⇓ Kuna need on üsna erinevad, siis on ka arhitekti praksis ja sellele seatavad nõuded riigiti erinevad
- ⇓ KD kutsub otseselt ja kaudselt üles ettevalmistust ja praksist harmoniseerima.

EL Kutsedirektiiv 2005/36/EÜ

Artikkel 46

↓ Arhitektide koolitus hõlmab vähemalt ülikoolis või sellega võrreldavas õppeasutuses toimuvat nelja aasta pikkust täisajaga õppetööd või kuue aasta pikkust õppetööd, millest vähemalt kolm aastat toimub täisajaga. Koolitus peab lõppema ülikoolitasemel eksami eduka sooritamisega.

Tehtu

- ↓ Vastuolu on selles, et ka arhitekte ettevalmistavad koolid kinnitavad, et nad ei valmista ette tegevusvalmis arhitekte, vaid neid, kellel on esmane valmisolek taotleda iseseisva tegutsemise õigust pärast praktiseerimist.
- ↓ Euroopa Komisjon tõlgendab seda teisiti. Arhitekti kompetentsi küsimus kipub kaduma juriidikasse.
- ↓ EAN koos Euroopa Arhitektuurikõrgkoolide ühinguga (AEAAE) on tellinud direktiivi juriidilise ekspertiisi.

Tehtu

- ⇩ Tellitud ekspertiisi põhjal tuleb piisava praktikana arvestada igasugust eelnevat praktikat, mitte ainult kohapealset praktiseerimist.
- ⇩ Mõne EAN liikme veendumuse kohaselt on selline tõlgendus pigem spekulatiivne.
- ⇩ Mõned aga toetavad, et ei püstitataks mittevajalikke barjääre.
- ⇩ Esitatud on ideed arhitektuuriinterni staatuse sisseseadmiseks või arhitekti tegevusega seotud kogemuse arvestamiseks laiemalt.

Kavandatav tegevus

- ⇓ Põhiküsimus, kas on võimalik nõuda vähemalt 2-aastast kogemust enne iseseisva praksise alustamist.
- ⇓ Teises riigis töötav arhitekt peab järgima kõigi seaduste nõudeid, mis valdkonda riigis reguleerivad.
- ⇓ Rahvuslikul tasandil saab kogemust jätkuvalt nõuda, kuid mitte piiriülese liikumise, kvalifikatsiooni tunnustamise ning teenuste osutamise mõttes.
- ⇓ Eesmärgiks on UIA poolt toetatava 5+2 miinimumnõude aluseks võtmine.
- ⇓ Kui seda teevad kõik rahvuslikud organisatsioonid päritolumaal, siis on probleem sisuliselt lahendatud.

Kavandatav tegevus

EAN Resolutsioon GA 1/07-07

- ↓ Kuna akadeemilisel koolitusel baseeruv diplom ei saa iseenesest tagada kõiki erialaseid teadmisi ja oskusi vastavalt Kvalifikatsioonidirektiivi KD (2005/36/EÜ) artiklile 46, on Euroopa Arhitektide Nõukogu veendunud, et arhitekti tegevuse aluseks, mis on sätestatud Arhitektide Direktiivi AD (85/384/EMÜ) artiklis 23, tuleb pidada erialast kogemust
- ↓ EAN üldkogu toetab tegevusi, mille eesmärk on selle nõude seadmine arhitekti tunnustamisprotsessi põhiliseks osaks igas Euroopa Liidu liikmesriigis.

Kavandatav tegevus

- ↓ EAN kvalifikatsioonitöögrupp saatis märtsis liikmetele kirja KD rakendamise kohta liituvate küsimuste ja informatsiooniga rahvuslike võtmeisikute kohta.
- ↓ Aprillis toimub Dublinis EAN korraldamisel foorum soovituste väljatöötamiseks KD rakendamisel, et rahvuslikul tasandil toimuva käigus tagada läbi tegevarhitektide kvaliteedi ka teenuse kvaliteet, tarbija rahulolu ning respektieritav positsioon ühiskonnas.

Kavandatav tegevus

EAN seisukohad:

- ↓ Erialane kontaktpunkt liikmesriigis on väga oluline.
- ↓ Arhitektide organisatsioonid (nt kutsekojad) on sisuliselt õiged kohad kontaktpunktideks. See peaks olema üle-euroopaline tendents.
- ↓ Paljudes riikides on ministeerium kõige kõrgem organ
- ↓ Kui kutsealane tegevus jääb üksikõiksete ametnike reguleerida, siis läheb see isevoolselt allavett. Ametnik pole kutsehuvide eest seismisest huvitatud ka mitte sel määral, kui see võimalik oleks.

Kavandatav tegevus

EAL seisukohad:

- ⇓ Arhitekti tegevus peab olema reguleeritud ning seda vastavalt kvaliteedile ja parimatele kutsetavadele, mitte aga mugavale ja kõikelubavale liberaalsusele.
- ⇓ Eesti Arhitektide Liidu ja Kutsekoja töögrupp töötab välja Volitatud arhitekt V uued kutseenõuded ning Volitatud arhitekt IV ja Arhitekt III kutseenõuded, mille käigus kaalutakse praktikanõude ajalist kestvust.
- ⇓ Eesti Arhitektide Liidu kutsekomisjon jätkab vastavalt kutseõuetele kutsete omistamist.

Kavandatav tegevus

⇓ Eesti Arhitektide Liit ja Eesti Ehitusinseneride Liit leiavad, et arhitektidele ja ehitusinseneridele projekteerimise õiguse andmine tuleb siduda kutsekvalifikatsiooniga. See suurendaks oluliselt nii arhitekti kui ehitusinseneri vastutustunnet ehitatud keskkonna ees ning tõstaks seeläbi ehitatava keskkonna kvaliteeti tervikuna.